

ISSN 2644-4798

KAPITULA

DIECÉZNY ČASOPIS SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA ROČNÍK IX. 5/2020

JÁN VOJTAŠŠÁK

BOŽÍ SLUHA,
NEŠKORŠÍ SPIŠSKÝ BISKUP.

V ROKOCH 1887-1889 BÝVAL NA FARE
V STANKOVANOH
U STRÝKA VDP. ANTONA KLIMČIKA
A ŠTUDOVAL NA MIESTNEJ ŠKOLE

ODHALENIE TABULE STANKOVANY

STRANA 3

MISIA V KAZACHSTANE

STRANA 4

ROK 2020 V KAUCHE BLAHOREČENIA

STRANA 7

DVAJA BLAHOSLAVENÍ RÓMOVIA

STRANA 10

EDITORIÁL

Milí priatelia,

aj keď súčasné okolnosti života sú poznačené rôznymi obmedzeniami, predsa chceme prežívať sviatky narodenia Božieho Syna v atmosfére pokoja a radosti. Toto Božie dieťa nás učí vidieť aj iné hodnoty ako tie, za ktorými sa naháňame počas roka. Veď si aj navzájom prajeme pokoj, radosť, porozumenie, požehnanie, šťastie, lásku, zdravie...

Sme šťastní, keď sme obdarovaní, ale patrí sa za dar poďakovať a pamätať na darcu. Som vďačný za ľudí, ktorí stoja za každým číslom nášho časopisu. Chcem sa poďakovať aj Mons. Antonovi Tyrolovi, za jeho dlhoročnú prácu v redakcii. Aj keď je momentálne na Orave, v Zuberici, verím, že nás svojimi myšlienkami a slovom ešte obohatí.

Prajem vám, nech ste darom pre iných a najväčší Darca nech vás obdarujem svojou milosťou a požehnaním.

LUBOMÍR KRETT

KAPITULA

Časopis Spišského biskupstva 5/2020, roč. IX.
E-mail: casopis@kapitula.sk

Šéfredaktor: Lubomír Krett
Redakcia: Lubomír Kaľavský, Luboslav Hromják
Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Slebodníková
Grafická úprava: Marián Jabrocký
Imprimatur: Mons. Štefan Sečka, spišský biskup
5. 10. 2012 pod číslom 2311/12
Cenzor: Mons. Jozef Bielač
Vydavateľ: Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo
Spišské Podhradie, Spišská Kapitula 9,
053 04 Spišské Podhradie
Periodicita: 5x ročne
ISSN 2644-4798
Obálka: Jezuliatko, foto: Lubomír Kaľavský

OBSAH

- 2 EDITORIÁL
- 3 AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE
- 5 PAMÄTNÝ DEŇ BISKUPA JÁNA VOJTAŠŠÁKA
- 7 ROK 2020 – ROK PLNÝ ZMIEN A VÝZNAMNÝCH VÝROČÍ V KAUCHE BLAHOREČENIA
- 10 DVAJA BLAHOŠLAVENÍ RÓMOVIA
- 13 KOSTOL SV. KLEMENTA RÍMSKEHO V RUDŇANOCH

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

V STANKOVANOCH ODHALILI NOVÚ PAMÄTNÚ TABUĽU BISKUPOVI VOJTAŠŠÁKOV

FOTO: MICHAL PÁSZTOR

Boží sluha biskup Ján Vojtaššák ešte ako malý chlapec býval v rokoch 1887 – 1889 na fare v Stankovanoch u svojho strýka vdp. Antona Klimčíka a študoval na miestnej škole. Tieto slová sú napísané aj na novej pamätnej tabuli na farskej budove v Stankovanoch. Na Prvú adventnú nedeľu sa vo farnosti Stankovany uskutočnilo slávnostné odhalenie a požehnanie pamätnej tabule Božiemu sluhovi biskupovi Jánovi Vojtaššákovi. Slávnostné odhalenie a požehnanie vykonal Peter Starošík, farár-dekan farnosti Banská Bystrica-Katedrála, spolu s iniciátorom myšlienky umiestnenia pamätnej tabule doc. Stanislavom Kučerom. Po odhalení a požehnaní nasledovala svätá omša vo farskom kostole. V homílii celebrant vychádzal z nedelného evanjelia, ktoré vyzývalo k bdelosti pri očakávaní pána domu v každej časovej etape dňa, pričom poukázal veriacim na príklad bdelosti Božieho sluhu biskupa Vojtaššáka v jeho etapách života. Pred záverečným požehnaním sa krátko prihovril aj doc. Kučera, pričom poďakoval Bohu, že takému malému Slovensku dal takého veľkého syna a spomenul, že jeho rodičia ho učili milovať jeho skut-

ky. Miestny správca farnosti Miloš Labaš na záver vyjadril svoju vďaku všetkým, ktorí sa pričínili o zrealizovanie tohto diela a celej slávnosti. ■

MICHAL PÁSZTOR
KAPLÁN STANKOVANY

PONUKA STOLOVÉHO KALENDÁRA (BOŽÍ SLUHA BISKUP JÁN VOJTAŠŠÁK)

Rok 2021 je pre našu Spišskú diecézu veľmi významný. Pripomínáme si dôležité jubileá, ktoré sa týkajú života a mučeníctva BS biskupa Jána Vojtaššáka:

V januári to bude *70 rokov* od zinscenovaného procesu proti 3 slovenským biskupom Mons. Jánovi Vojtaššákovi, Mons. Michalovi Buzalkovi a Mons. Petrovi Pavlovi Gojdičovi.

Vo februári si pripomínáme *100. výročie* jeho biskupskej vysviacky a prevzatie úradu spišského diecézneho biskupa.

V júli si pripomenieme *120. výročie* prijatia kňazskej vysviacky.

Pri tejto príležitosti sme pripravili stolový kalendár na rok 2021 s fotkami BS biskupa Jána Vojtaššáka spolu s významnými dátumami, ktoré sa týkajú jeho života a Kauzy blahorečenia. Ak máte záujem o tento kalendár, ktorý môžete využiť aj ako vhodný vianočný darček, prosím kontaktujte mailom Kanceláriu Biskupského úradu (kancelar@kapitula.sk). Cena kalendára je 1,50 €. ■

PETER JURČAGA
POSTULÁTOR PROCESU BLAHOREČENIA

MISIA V KAZACHSTANE

Aj našich misionárov v Kazachstane zastihla vlna obmedzení, kvôli šíreniu koronavírusu. Dobrovoľníci absolvovali takzvanú „evakuáciu“ – návrat domov, na Slovensko. Kňazi a sestry, ktorí zostali, boli nútení zmeniť spôsob pastoračných aktivít a vstúpiť do virtuálneho sveta.

Počas karantény sa natáčala séria stretnutí pre mladých ľudí na inšpiratívne témy týkajúce sa času, ducha, duše a tela a začal sa cyklus vzťahov v rodine, medzi mladými ľuďmi a Bohom. Stretnutie pozostávalo z komunikácie, modlitby a tvorivej časti. Témy boli pripravené tak, aby zodpovedali veku a záujmu mladých. Tieto online stretnutia inšpirovali mladých aj v iných farnostiach. Radostnou tiež bola správa, že katedrále sv. Jozefa v Karagande bol udelený titul bazilika minor. ■

SPRACOVAL ĽUBOMÍR KRETT

PAMÄTNÝ DEŇ BISKUPA JÁNA VOJTAŠŠÁKA

(14. NOVEMBER 2020)

Dňa 14. novembra 2020 sme si pripomenuli 143 rokov od narodenia BS biskupa Jána Vojtaššáka. Na rozdiel od predchádzajúcich Pamätných dní, kedy sa pútnici spoločne stretávali na celodiecéznej púti v Zákamennom alebo v Spišskej Kapitule, v dôsledku pandémie Covid-19 nebolo možné putovať do Spišskej Kapituly. Preto Mons. Ján Kuboš, administrátor Spišskej diecézy, pozval všetkých, aby uskuotočnili duchovnú púť do Spišskej Kapituly a spojili sa navzájom vo svojich rodinách pri modlitbe sv. ruženca a pri sledovaní sv. omše. V úzkom kruhu v Katedrále sv. Martina diecézny administrátor slávil slávnostnú svätú omšu, pri ktorej sme boli všetci duchovne spojení s farnosťou Zákamenné, s otcom kardinálom Jozefom Tomkom v Ríme a so všetkými, ktorí počas tohto dňa ďakovali za dar života, povolania a mučeníckeho svedectva BS biskupa Jána Vojtaššáka. V homílii sa prihovoril rektor Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka doc. Peter Majda takto:

Drahý otec biskup, milovaní bratia v kňazskej a diakonskej službe, milí bohoslovci, ctihodné rehoľné sestry, milí bratia a sestry!

Spišská diecéza si práve dnes pripomína 143. výročie narodenia veľkého spolupracovníka pravdy, Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka. „*Nikdy nesieme zabudnúť na svedectvo, ktoré tento náš biskup vydal svojím životom, či už ako pastier Božieho ľudu, alebo ako väzeň pre Krista,*“ napísal v pastierskom liste pred 13 rokmi otec biskup František Tondra, a pokračoval: „*Sme na neho hrdí. Svojou silnou vierou vydal svedectvo o pravde.*“

Aj dnešné Božie slovo nám pripomína v prvom čítaní, že sme povinní podporovať bratov, aby sme boli spolupracovníkmi pravdy (3 Jn, 5 – 8). Dôležitosť spolupráce s Pravdou, ktorou je Boh, podčiarkuje aj heslo emeritného pápeža Benedikta XVI., ktoré mal ešte ako arcibiskup a kardinál.

FOTO: INTERNET

Všetci vieme, že Boží sluha Ján Vojtaššák sa celým svojím životom stal spolupracovníkom Pravdy, spolupracovníkom Boha a za túto Pravdu aj trpel a zomrel. Keď vidíme takéto žiarivé príklady pevných charakterov, sme prirodzene zvedaví, ako sa sformovali, kde vyrástli, čo malo zásadný vplyv na ich formovanie. A tak si podme pripomenúť detstvo, štúdiá a voľbu povolania tohto Božieho sluhu.

Podľa zápisu v Matrike pokrstených sa Ján Vojtaššák narodil 14. novembra 1877 v obci Zákameno-Klin a hneď na druhý deň bol pokrstený. Jeho rodičia Anton a Anna, rodená Klimčíková, boli nezámožní sedliaci. Pracovali na vlastnom hospodárstve a zadovážené prostriedky nikdy dokonale nedokázali

li vystačiť pre obživu rodiny. Dobové pramene hovoria, že oblasť Hornej Oravy bola v tom čase v zložitej hospodárskej situácii.

Ján Vojaššák napriek tomu o svojom detstve píše vo svojej autobiografii ako o krásnom a radostnom období. Tak ako ostatné deti v jeho veku, aj Ján Vojaššák pomáhal na hospodárstve a pásaval kravy. Vyrastal v prirodzenom dedinskom prostredí vychovávaný rodičmi a miestnym kňazom, ktorý ho už v siedmich rokoch naučil po latinsky miništrovať. O súrodencoch napísal: „*bolo nás jedenásť súrodencov, ja som bol siedmym dieťaťom.*“

Istý zlom v živote nastal v desiatom roku jeho života, pretože ho rodičia poslali k jeho ujkovovi kňazovi Antonovi Klimčíkovi na faru do Stankovian. Býval na fare s ujkom a odtiaľ dochádzal do školy. Toto obdobie trvalo dva roky. Na základe dobrých výsledkov jeho ujko poradil rodičom, aby ho poslali študovať na Kráľovsko-katolícke nižšie gymnázium do Trstenej.

Pri svojom ujkovovi sa zdokonalil v dvoch cudzích jazykoch a osvojil si myšlienky slovenského národného povedomia. Treba povedať, že v čase Vojaššákovho dospievania stáli oproti sebe dva tábory – učitelia, úradníci a časť kléru, ktorí sa priamo a verejne zapájali do pomaďarčovania Slovákov a na druhej strane to bola skupina „národne uvedomelých“, medzi ktorých patrili aj Vojaššákov ujko-kňaz Anton Klimčík. Duch národného povedomia, ako to neskôr sám píše, „*sa začal ozývať v mojej duši hneď, ako som o dva-tri roky neskôršie začal sa stretávať s maďarským duchom vštepovaným nám násilu na gymnáziu, kde sa už všetko vyučovalo len maďarsky. Tu som začal prichádzať ku povedomiu, že po stránke rečovej krivdí sa mne a krivdí sa i tomu národu, z ktorého pochádzam.*“

Ján Vojaššák bol veľmi dobrým žiakom a študentom. Ovládal nemecký, maďarský a latinský jazyk. Drobné služby pomoci zmierňovali výdavky rodičom na jeho štúdiá, lebo okrem neho študoval aj jeho starší brat, ktorý sa stal učiteľom. Cez prázdniny zasa pomáhal rodičom na hospodárstve.

V Trstenej na nižšom gymnáziu študoval v rokoch 1889 – 1893. V tomto období vystupovala do popredia Vojaššákova úcta k rodičom, ktorá pretrvávala až do posledných rokov ich života. V roku 1893 sa rodičia rozhodli, aby ich syn ďalej študoval na Mestskom katolíckom gymnáziu v Ružomberku. Tam býval s dvoma spolužiakmi, kvôli ktorým sa

nemohol učiť, lebo, ako napísal „*obaja študovali len tak, žeby - ako sa hovorí - neprepadli.*“ Boli totiž vášniví kartári. Preto sa Ján Vojaššák chodil učiť k inému spolužiakovi. Na jar, keď už bolo teplejšie, Ján Vojaššák vstával o 4. hodine a s knihami sa chodil učiť k humnám do prírody. O šiestej už miništroval v gymnaziálnom kostole pátrom piaristom. Vojaššák sa o svojich profesoroch vždy vyjadroval s úctou, že boli vážni, zbožní, dobrí, ale prísni profesori.

Na jeho povolanie mali vplyv predovšetkým jeho rodičia, taktiež jeho farár v Zákamennom Jozef Vojtíček a jeho ujko Anton Klimčík – farár v Stankovianoch, o ktorom sám napísal: „*ten mal nemalú účasť na tom, že som sa dostal na svojej životnej ceste do seminára.*“

Vo svojej autobiografii o svojich pohnútkach pri voľbe povolania tiež spomína: „*Povolanie farára môjho rodiska a ešte prv môjho ujca zaučinkovali na moju dušu tak príťažlivo, že som sa odvážil prihlásiť do kňazského seminára.*“

O význame tohto obdobia pre charakter kňazskej osobnosti veľmi krásne píše vo svojej básni Prívet náš kňaz a básnik Janko Silan:

*Rozviť sa musí všetko v seminári
a objaviť sa v pravej hodnote a cene.
Napokon najčistejšie žiari
podstata, utajená v samom mene,
tak ako v Pánu Bohu dobrodenie.
Snívajú denne o premene,
hľadajú vlastnú tvár
a trečité zvýraznenie
klerici, zrnká zasadené
do láskavej a žirnej zeme.*

Drahí bratia a sestry,
príklad v rodine, príklad v kňazských osobnostiach a vlastná snaživosť a usilovnosť je výzvou aj pre nás. Využime tento čas, čas formácie v seminári, i čas, ktorý nám Pán dáva, ako prípravu na blahořečenie Božieho sluhu biskupa Jána Vojaššáka. Len tak sa staneme ozajstnými spolupracovníkmi Pravdy. Amen.

DOC. PETER MAJDA,
REKTOR KŇAZSKÉHO SEMINÁRA
BISKUPA JÁNA VOJTAŠŠÁKA

ROK 2020 – ROK PLNÝ ZMIEN A VÝZNAMNÝCH VÝROČÍ V KAUZE BLAHOREČENIA

Prežívame posledné týždne veľmi zaujímavého roka 2020, ktorý sa do dejín zapíše ako rok poznačený pandemiou COVID-19, ale aj významnými udalosťami a výročiami, ktoré sa týkajú BS biskupa Jána Vojtaššáka a procesu jeho blahorečenia. Možno by sa zdalo, že tak ako väčšina vecí, sa aj Kauza blahorečenia následkom spomínanej pandémie pozastavila. Opak je pravdou. Necestujem tak často do Ríma ako v predchádzajúcich mesiacoch, no napriek tomu práca na Kauze blahorečenia pokračuje prekladmi rôznych dokumentov do taliančiny, zostavovaním „Positia“ a nielen tým.

Začiatkom roka 2020 mi relátor Kauzy blahorečenia páter Josef Z. Kijas, OFM. Conv., oznámil, že po 10. rokoch končí vo funkcii relátora na Kongregácii pre Kauzy svätých a vracia sa naspäť do Poľska. Úloha relátora je veľmi dôležitá v Kauze blahorečenia, pretože v spolupráci s postulátorom pripravuje dokument „Positio“, v ktorom je pred Kongregáciou predstavený kandidát na blahorečenie buď ako vyznávač alebo ako mučeník. V našom prípade, ešte pred zostavovaním „Positia“, bolo potrebné doplniť diecéznu fázu procesu blahorečenia a poskytnúť relevantné odpovede na mnohé nezodpovedané otázky, ktoré spôsobili, že Kauza blahorečenia BS biskupa Jána Vojtaššáka bola od roku 2003 pozastavená. Počas piatich rokov veľmi intenzívnej spolupráce s relátorom pátrom Josefom Kijasom sa podarilo posunúť Kauzu blahorečenia výrazne dopredu. Boli zodpovedané všetky výhrady a otázky týkajúce sa obdobia činnosti BS biskupa Jána Vojtaššáka v rokoch 1939 – 1945. Podarilo sa presvedčiť Kongregáciu a následne aj Štátny sekretariát a dosiahnuť, že Kauza blahorečenia, pozastavená roku 2003, sa rozhodnutím Kongresu Kongregácie pre Kauzy svätých a Štátneho sekretariátu v roku 2015 opäť intenzívne rozbehla. Začali sme pripravovať „Positio“ so zameraním na

dokázanie mučeníctva. Koncom januára toho roku som sa naposledy stretol s pátrom Josefom Z. Kijasom na Kongregácii pre Kauzy svätých. V mene svojom, ako aj v mene Mons. Štefana Sečku, spišského diecézneho biskupa a autora Kauzy procesu blahorečenia, som mu poďakoval za všetko, čo v Kauze blahorečenia urobil. Prevzal som od neho všetky dokumenty, ktoré sa týkajú Kauzy blahorečenia BS biskupa Jána Vojtaššáka. Tieto dokumenty budú neskôr odovzdané novému relátorovi.

V priebehu procesu blahorečenia, či už počas diecéznej fázy alebo počas rímskej fázy, je potrebné zozbierať všetky články, kázne, písomnosti, ktoré kandidát na blahorečenie počas svojho života napísal a prezentovať na Kongregácii všetky novonájdené dokumenty. Počas diecéznej fázy (1996 – 2001)

bola zozbieraná a odovzdaná na Kongregáciu pre Kauzy svätých len určitá časť týchto článkov, ktoré neboli preložené do taliančiny. Počas piatich rokov, ako som sa stal postulátorom, v spolupráci s Komisiou historikov, sa našli mnohé nové dokumenty ako aj články a kázne, ktoré napísal BS biskup Ján Vojaššák. Tieto pramene bolo potrebné preložiť do taliančiny a odovzdať ako dokumentačný materiál. Rovnako bolo potrebné preložiť už skôr nájdené články. Samozrejme, ešte predtým ich musel posúdiť diecézny cenzor, či sa v nich nenachádza nič proti viere, mravom a učeniu Cirkvi. Touto cestou by som sa chcel poďakovať Mons. prof. Jozefovi Bielikovi, ako aj vsdp. Františkovi Fudalymu za ich pomoc pri cenzorovaní týchto článkov.

Podľa indikácií relátora pátra Kijasa sme začali spracovávať a systematicky ukladať nové dokumenty. Novonájdené dokumenty a články sa zároveň začali prekladať. Ten, kto niekedy pracoval v Kauze blahorečenia, si vie predstaviť, čo táto práca obnáša. Často sa mnohé nevidí a prehliada. A práve mesiace poznačené koronavírusom slúžili a slúžia k tomu, že sa mohli dokončiť mnohé začaté preklady, preložiť ďalšie nájdené dokumenty a články, ktoré napísal BS biskup Ján Vojaššák a zároveň urobiť korektúry v talianskych prekladoch. Keďže na Kongregácii sa nerozpráva po slovensky, je potrebné všetky dokumenty a články preložiť do taliančiny. Preklad do taliančiny a následná jazyková korektúra je veľmi náročná práca, často tichá a neviditeľná. O tom sa veľa nehovorí, ale musí sa urobiť, aby Kauza blahorečenia ďalej napredovala.

Okrem tejto práce je potrebné komunikovať s rôznymi masmédiami a jednotlivcami a odpovedať na ich otázky. Je to najmä v čase, keď sa blížia výročia, ktoré sa týkajú života BS biskupa Jána Vojaššáka. Tento rok bol plný rôznych okrúhlych výročí:

- 5. mája 2020 sme si pripomenuli 75 rokov od prvého zatknutia BS biskupa Jána Vojaššáka (5. 5. 1945),
- 4. augusta 2020 pripadlo 55. výročie smrti BS biskupa Jána Vojaššáka (Říčany, 4. 8. 1965),
- 15. septembra 2020 na slávnosť Sedembolestnej Panny Márie 70 rokov od druhého zatknutia BS biskupa Jána Vojaššáka (15. 9. 1950),
- 27. septembra 2020 sme si pripomenuli 30. výročie úplnej rehabilitácie BS biskupa Jána Vojaššáka (Krajský súd v Košiciach, 27. 9. 1990),

- 16. decembra 2020 sme si pripomenuli 100. výročie menovania BS biskupa Jána Vojaššáka za spišského diecézneho biskupa (16. 12. 1920).

Práca na Kauze blahorečenia je veľmi rozmanitá. Okrem prekladov, zhromažďovania nových materiálov a svedectiev sa tiež rozvíja spolupráca pri zostavovaní ďalších nových filmových dokumentov a brožúr o BS biskupovi Jánovi Vojaššákovi. Pripravuje sa dokumentárny film o monsterprocesse z roku 1951. Zároveň pripravujeme aj kalendár s fotkami BS biskupa Jána Vojaššáka a románové priblíženie jeho životných osudov určených pre deti a mládež, ktoré vzišlo z pera dona Jozefa Luscoňa. V auguste páter Milan Hromník, SJ vydal veľmi zaujímavú a vzácnu publikáciu o BS biskupovi Jánovi Vojaššákovi s názvom *Biskup Ján Vojaššák*. Pútavým spôsobom prináša pohľad na rôzne aspekty života BS biskupa Jána Vojaššáka a v závere predkladá čitateľom rôzne svedectvá vypočutých modlitieb na jeho príhovor.

Úlohou postulátora je taktiež zozbierať svedectvá o mimoriadnych uzdraveniach na príhovor BS biskupa Jána Vojaššáka. Aj počas tohto roka sa ozva-

li viacerí ľudia z celého Slovenska s takýmto prípadmi.

Rok 2020 bol zaujímavý pre Kauzu blahorečenia aj z pohľadu personálnych zmien. Ako som už v úvode spomenul, relátor páter Josef Z. Kijas, OFM. Conv. po desiatich rokoch skončil prácu na Kongregácii pre Kauzy svätých. Nahradil ho páter Szczepan Tadeusz Praškiewicz, O.C.D., ktorý prevzal ako relátor aj našu Kauzu blahorečenia. Dňa 24. septembra 2020 sa zriekol úradu prefekta Kongregácie pre Kauzy svätých kardinál Giovanni Angelo Bacci a Svätý Otec František menoval za prefekta Kongregácie Mons. Marcella Semerara, biskupa z Albána a sekretára Kardinálskeho konzília, ktorého tiež menoval do hodnosti kardinála.

Dňa 28. októbra 2020 nás všetkých zasiahla veľmi smutná správa. Pán života a smrti povolal k sebe Mons. Štefana Sečku, spišského diecézneho biskupa a autora Kauzy blahorečenia BS biskupa Jána Vojtaššáka. Úloha autora kauzy blahorečenia je veľmi dôležitá. Iniciuje kauzu blahorečenia, menuje postulátora, podporuje kauzu nielen duchovne, ale aj finančne a preberá za ňu morálnu zodpovednosť. Po

prevzatí úradu spišského diecézneho biskupa v roku 2011 sa Mons. Štefan Sečka stal aj autorom Kauzy blahorečenia po svojom predchodcovi Mons. Františkovi Tondrovi.

Ako som už v úvode spomínal, pripravujeme „Positio“, dokument, ktorý predstaví BS biskupa Jána Vojtaššáka ako mučeníka. Ide o dokument, ktorý prináša priebeh Kauzy blahorečenia a podrobný životopis BS biskupa Jána Vojtaššáka. Dôležitou kapitolou je opis martýria materiálneho (od uväznenia až po pochovanie), formálneho zo strany prenasledovateľov a zo strany Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka a dokázanie *odium fidei* zo strany utláčateľov za účelom dosiahnutia morálnej istoty.

Proces blahorečenia biskupa Vojtaššáka pokračuje, a preto sú potrebné aj vaše modlitby a obety, aby sa tento proces podarilo s Božou pomocou doviest do konca.

ICDR. PETER JURČAGA,
POSTULÁTOR KAUY BLAHOREČENIA
BS BISKUPA JÁNA VOJTAŠŠÁKA

DVAJA BLAHO SLAVENÍ RÓMOVIA

Naše tohtoročné rozprávanie o pastorácii Rómov by sme mohli vhodne zakončiť práve tým, že si napíšeme niečo o životoch dvoch blahoslavených Rómov – mučeníkov. Jedným je muž **Zefirín Jiménez Malla** a druhou je žena **Emília Fernándezová Rodríguezová**.

BLAHO SLAVENÝ ZEFIRÍN JIMÉNEZ MALLA

Sluší sa, aby sme dali prednosť žene, ale ja to urobím inak, a síce chronologicky podľa dátumu blahorečenia. Preto si najskôr opíšeme život a mučenícku smrť blahoslaveného Zefirína.

Kto bol Zefirín? Narodil sa 26. augusta 1861 v Benavent de Lèridá v Španielsku. Je to prvý blahorečený Róm, ktorý mal prezývku „El Pele – Statočný“. V španielčine jeho celé meno znie Ceferino Giménez Malla. Prvá svetová vojna (1914 – 1918) ničila ľudské životy, duchovné i materiálne hodnoty, čo malo ďalekosiahle dôsledky aj v povojnových rokoch. Najmä 20. roky boli v Európe poznamenané nedostatkom, veľkou hospodárskou krízou, sociálnymi nepokojmi a vznikom nových národných štátov. Ľavicové strany, odbory aj krajná pravica sa usilovali tieto problémy riešiť spôsobom im vlastným. V Taliansku a Nemecku zvíťazili pravicovo orientované fašistické vlády.

Keď roku 1936 v Španielsku vo voľbách opäť vyhral ľavicový ľudový front, „Komunistická internacionála“ rozpútala revolúciu. V Madride zavraždili vodcu monarchistov Calva Salvetu a pravicoví príslušníci armády na čele s generálom Francom začali protivládne povstanie. Rozpútala sa hrozná občianska vojna (1936 – 1939). Jej obeťou sa stalo množstvo kňazov, rehoľníkov a angažovaných laikov. K najviac zasiahnutým oblastiam patrila diecéza Barbastro, do ktorej patrili blahoslavený Zefirín Jiménez-Malla.

Keď chlapec vyrástol, stal sa z neho tzv. tratante-obchodník s mulicami, koňmi a inými zvieratami; navštevoval trhy po Španielsku i Francúzsku. Zvie-

FOTO: INTERNET

ratá miloval a niekedy si ponechal jedného koňa, na ktorom hrdo jazdil jemu vlastným spôsobom. Zakúsil aj trpkosť väzenia. Sudca však po dvoch mesiacoch vyhlásil: „Zefirín nie je ani zlodej, ani kladár ...“ a uznal ho za nevinného. Keď ho prepustili, prešiel kolenačky s dvomi sviečkami v rukách viac ako kilometer z domu do katedrály, aby sa poďakoval Pánu Bohu. Ako osemnásťročný sa podľa obyčaje „oženil po cigánsky“ s Terezou Jiménez-Castro z kmeňa Kalosov. Bola to údajne krásna a rozmarná parádnicca, nosila drahé šatky a šperky. Z kočovníckeho spôsobu života postupne upustili, najprv sa stali polokočovníkmi a napokon usadlíkmi.

Keď sa Zefirínovi v obchode darilo a trochu sa zabezpečil, usadil sa v mestečku Barbastro, v regióne Huasca v Aragónsku, kde boli známe trhy. Jeho poctivé obchodovanie viacerí dosvedčili prísahou. Vyznačoval sa veľkým charitatívnym spoločenstvom. Navštevoval chorých a starých ľudí v ich biednych

obydliach, pomáhal im materiálne i duchovne, učil ich modliť sa, najmä ruženec. Vstúpil aj do spolku sv. Vincenta, kde sa intenzívnejšie a organizovanejšie zameriavali na pomoc chudobným Rómom.

Zefirín sa po smrti manželky Terézie v roku 1922 už viac neoženil a do konca života sa za ňu každý deň modlil ruženec. Denne sa zúčastňoval na svätej omši a prijímal Eucharistiu.

V roku 1936 začala v Španielsku občianska vojna. Podľa dokumentov v oblasti, kde pôsobila ľavicová republikánska vláda, bolo zničených 22 000 kostolov, zavraždených 6 783 kňazov a rehoľníkov, 13 biskupov a tisíce veriacich kresťanov. Dňa 25. júla 1936 Zefirín uvidel, ako milicionári na ceste bijú mladého kňaza, a začal ho brániť. Vojaci ho podrobili osobnej prehliadke a keď u neho našli ruženec, zbili ho a odviekli do väznice zriadenej v kláštore klarisiek v Barbastre. Vyzývali ho, že ak sa zriekne viery, bude prepustený na slobodu, ale on to odmietol. Po pätnástich dňoch väzenia, v noci z 8. na 9. augusta 1936, Zefirína spolu s ďalšími väzňami, medzi ktorými bol aj biskup Florentino Assensio Baroso, odviezli na nákladnom aute na miestny cintorín. Tam ich všetkých bezcitne zastrelili a hodili do spoločného hrobu. Posledným výkrikom Zefirína boli slová, ktoré predtým opakoval celou cestou: „*Nech žije Kristus Kráľ!*“ Roku 1993 sa začal diecézny informačný proces blahorečenia. Pápež Ján Pavol II. vyhlásil Zefirína Jiménezza Mallu za blahoslaveného 4. mája 1997 v Ríme na Námestí sv. Petra a jeho sviatok ustanovil na 4. mája.

EMÍLIA FERNANDÉZOVÁ RODRIGUÉZOVÁ

Kto bola Emília, ktorá je mi blízka aj tým, že sa volá práve tak ako moja mama? Emília sa narodila rodičom Fernandézovi a Pilar Rodrigézovcom 13. apríla 1914 v Calle de la Boddequica. Novorodeniatko dali ešte v ten deň vo farskom kostole Panny Márie pokrstiť. Emília mala troch starších bratov Eugenia, Juana, Antonia a mladšiu sestru Isabelu. Od detstva pomáhala rodičom s pletením prútených košíkov, ktoré rodičia a príbuzní predávali na sobotňajších trhoch v meste alebo susedných dedinách. Ešte aj dnes Rómovia v Andalúzii pletú košíky a predávajú ich. Vo februári 1938 sa vydala za Róma Juana Cortésu. Zosobášili sa na rómsky spôsob a podľa rómskych tradícií. V tom čase sa Rómo-

FOTO: INTERNET

via nesobášili v kostole ani na úrade, alebo len výnimčne, ako to bolo v prípade Zefirína.

Keď vypukla občianska vojna v Španielsku, jej muž sa chcel vyhnúť povolaniu na front a tak spoločne vymysleli klamstvo. Emília postriekala Juanovi oči akousi modrou vodou, po čom na istý čas oslepol. Keď ho prišli vziať do armády na front, zistili, že je slepý a nechali ho. Avšak, po istom čase úradníci zistili, že Juan a Emília klamali, a preto ich oboch zobrali do väzenia Gachas coloras. V tom čase tu bolo uväznených asi štyridsať žien. Emíliu priviezli do väzenia 21. júna 1938. Dňa 8. júla bola Emília odsúdená na šesť rokov väzenia. V tom čase čakala dieťa.

Spočiatku bola veľmi utiahnutá a často plakala. Avšak časom sa s ňou spriatelila Lola (celým menom Dolores del Olmo Serrano), ktorá bola milá a často sa s ňou rozprávala. Postupne sa s ňou spriatelili aj ďalšie ženy z väzenia. Emília sa chcela naučiť modliť ruženec, ktorý sa ženy každý deň popoludní modlievali. Lola sa ponúkla, že ju to s radosťou naučí. Emília sa vo svojej jednoduchej viere stále zbožnejšie modlila s ostatnými zbožnými ženami, ktoré tak príkladne prežívali svoju vieru.

Keď sa vedúca väznice dozvedela, že sa Emília vo väzení naučila modliť ruženec, chcela potrestať aj jej katechétku. Sľúbila jej, že ak prezradí mená

žien ktoré ju naučili ruženec, donesie jej viac jedla a pomôže jej aj na súde. Emília však odmietla prezradiť tieto mená, a vtedy sa pre ňu začala opravdivá cesta mučeníctva. Hoci bola vo vysokom štádiu tehotenstva, zaobchádzali s ňou veľmi kruto. Bola na samotke, kde bolo veľmi vlhko a zima. 4. decembra 1938 poslala na civilnú správu žiadosť o udelenie milosti kvôli tehotenstvu a pribúdajúcim zdravotným ťažkostiam. Celý mesiac trpezlivo čakala odpoveď, no nedočkala sa. 12. januára 1939 neskoro večer niektoré z uväznených žien prišli k Emílii, aby jej pomohli s pôrodom. Katechétka Lola šepkala modlitby a Emília ich po nej opakovala. O druhej v noci 13. januára prišlo na svet krásne dievčatko. O piatej popoludní malú Angelu pokrstila Lola. Aj ostatné ženy boli súčasťou tejto krstnej slávnosti. Emília však bola vo vážnom stave, lebo stratila v provi-

zórnych podmienkach väzenia pri pôrode veľa krvi. Ešte v ten večer ju aj s dcérou previezli do nemocnice. Napokon Emília zomrela 25. januára o pol desiatej dopoludnia. Malú Angelu odniesli 27. januára do neznámeho ústavu v meste a dodnes nevieme, čo sa s ňou stalo.

Dňa 26. februára 1999 Kongregácia pre kauzy svätých schválila diecézny proces blahorečenia, ktorý sa ukončil 3. júla 2003 vo Vatikáne. V sobotu 25. marca 2017 v meste Almería slávil svätú omšu kardinál Angelo Amato, SDB, pri ktorej vyhlásil za blahoslavených 115 veriacich umučených pre vieru. Medzi nimi bola aj Emília Fernándezová Rodriguézová. Jej sviatok sa slávi 25. januára.

MARIÁN SIVONĚ
FARSKÝ ADMINISTRÁTOR LETANOVCE

KOSTOL SV. KLEMENTA RÍMSKEHO V RUDŇANOCH

V roku 2020 sme sa v našom časopise (okrem iného) zamerali na problematiku pastoraácie róm-skeho etnika. Tejto téme sme prispôsobili aj výber kostolov do pravidelnej rubriky. Dnes, prostredníctvom fotografie a krátkeho textu, prinášame pozdrav z Rudňan a zároveň pozdravujeme všetkých, viac ako štyritisíc tam žijúcich obyvateľov.

Obec vklinená do masívu Slovenského rudohoria odjakživa žila baníckou tradíciou. Dlhé roky, ba stáročia, sa tu ťažilo striebro, meď, železná ruda a ortuť. Dnes je však všetko inak, nakoľko táto činnosť postupne zanikla. Po generáciách pôvodných obyvateľov a ešte viac po prisťahovalcoch tu zostala etnická i náboženská rôznorodosť. Prevažujú síce rímskokatolíci, ale podľa miestnych zdrojov je tu zastúpených spolu až päť náboženských vierovyznaní. Počet Rómov presahuje polovicu tu žijúcej populácie (2 258).

Pôvodný kostol sv. Klementa, patróna baníkov, bol drevený. Neskôr ho omietli a rozšírili o murovanú časť. Dnešnú podobu nadobudol až po roku 1989. Vedľa kostola sa nachádza drevená, samostatne stojaca zvonica.

LUBOMÍR KALAVSKÝ

FOTO: L. KALAVSKÝ

ROK SV. JOZEFA

8. 12. 2020

8. 12. 2021

Sv. JOZEF
RÍMSKOKATOLICKÝ KOSTOL VO SVITE
FOTO: MICHAL LEGUTKÝ

STAŇTE SA NAŠÍM PRISPIEVATEĽOM

DEJE SA VO VAŠEJ FARNOSTI ČI V SPOLOČENSTVE NIEČO PODNETNÉ?

DAJTE O TOM VEDIEŤ!

NAPÍŠTE NA CASOPIS@KAPITULA.SK.

AK CHCEŠ DOSTÁVAŤ ČASOPIS PRIAMO DO SVOJEJ SCHRÁNKY,
DAJ NÁM TO VEDIEŤ NA CASOPIS@KAPITULA.SK

NÁJDETE NÁS AJ NA FACEBOOKU.